

Fra Vietnam til G20: Gør protester en forskel længere?

Demonstranter forsøger at råbe verdens ledere op under G20-mødet i Hamborg. Historien rummer mange eksempler på, at protester kan skabe forandring

TOBIAS STERN JOHANSEN
SKRIVER FRA TYSKLAND

johansen@k.dk

Stemningen på den røde løber bag det massive sikkerhedsopbud var et studium i diplomatisk snilde og forhandling, da den tyske kansler Angela Merkel i går bød lederne af verdens rigeste lande velkommen til G20-topmøde i Hamborg.

Udenfor i den tyske havneby gader herskede den totale modsætning: Antikapitalistiske demonstranter satte ild til biler og kastede flasker efter politiet, som svarede igen med peberspray og vandkanoner. Mindst 160 politibetjente blev såret under de voldsomme sammenstød, og

hundredvis af betjente blev tilkaldt som forstærkning.

Langt størstedelen af de cirka 100.000 demonstranter, som er taget til Hamborg under det to dage lange topmøde, protesterer fredeligt mod fattigdom, klimaforandringer og en kapitalisme, som ifølge dem er gået grassat og bidrager til voksende ulighed. Men optøjerne vil overskygge deres sag, mener **Sabrina Zajak, professor i globaliseringskonflikter og sociale bevægelser ved Ruhr-Universitet Bochum.**

”Det er vanskeligt for G20-demonstranterne at få indflydelse på den offentlige mening i betragtning af volden og det dominerende fokus på volden i medierne. Volden

undergraver legitimiteten hos hele bevægelsen,” siger hun.

Historisk set er der dog adskillige eksempler på, at protestbevægelser har ført til politiske forandringer. Der går en direkte linje fra G20-protesterne til den såkaldte globale retfærdighedsbevægelse, som har rødder i 1960’ernes protestbevægelser – herunder atommarcherne og modstanden mod Vietnam-krigen – men som først tog form i 1990’erne. Bevægelsen formåede at samle vidt forskellige grupper såsom kvindebevægelsen og forskellige miljøbevægelser, påpeger professor Sabrina Zajak.

”Bevægelserne har tidligere haft stor succes med for eksempel at skabe politisk fo-

kus på klimaforandringer og kvinders rettigheder,” siger hun og henviser til klimaaftalen i Paris.

Demokratiforsker og professor i statskundskab ved Aarhus Universitet, Svend-Erik Skaaning, peger ligeledes på, at folkelige protester ofte har ført til forandring. Påskekrisen herhjemme er et godt eksempel: Da kong Christian X afsatte ministeriet Zahle II i Danmark i 1920, førte store demonstrationer og trussel om generalstrejke til, at de store partier sammen med kongen blev enige om at udskrive nyvalg, inden krisen endte i vold.

FORTSÆTTER SIDE 7

... Fra Vietnam til G20: Gør protester en forskel længere?

FORTSAT FRA FORSIDEN

”Demonstrationer er bestemt noget, magthavere i et demokrati lægger mærke til. Jo flere man kan mønstre, især ’almindelige’ mennesker og ikke kun de sædvanlige radikale typer, desto mere opmærksomhed og vægt kan en demonstration få,” siger Svend-Erik Skaaning.

Der er dog stor forskel på, om der er tale om demonstrationer i forhold til nationalpolitiske spørgsmål i det enkelte land, eller om protesterne går på tværs af lande som ved G20-topmødet, påpeger han:

”På det plan, hvor alle de store lande skal være med, og hvor ikke alle er demokratier, har protesterne ikke rigtigt noget at sige for de beslutninger, der træffes. Det kræver lydighed fra samtlige lande, og det vil sjældent være tilfældet.”

Selv uden de voldelige sammenstød er det svært at se, hvordan protesterne skulle få væsentlig konkret indflydelse, mener også professor Sabrina Zajak. Ledere som den amerikanske præsident, Donald Trump, og den tyrkiske præsident, Recep Tayyip Erdogan, ignorerer ganske enkelt den offentlige mening.

”Det kræver lydighed fra politikernes side eller en grad af tilhørsforhold til demonstranternes krav, hvis politikerne skal tage sagen op. Det er sket gentagne gange i fortiden, for eksempel med miljøbevægelsen og fredsbevægelsen i Tyskland mod krigen i Irak. Men selv hvis den franske præsident, Emmanuel Macron, eller kansler Angela Merkel ville tage bestemte problemer op, ville de hurtigt blive blokeret i denne sammenhæng,” siger hun.

Der er dog intet, der tyder på, at protestbevægelserne,

Demonstrationer er bestemt noget, magthavere i et demokrati lægger mærke til.

SVEND-ERIK SKAANING,
PROFESSOR VED AARHUS
UNIVERSITET

som voksede frem i en lang række vestlige lande i 1960’erne, vil gå i sig selv, siger Sebastian Haunss, som forsker i sociale konflikter ved Bremen Universitet. Demonstrationer kan i dag mobilisere mindst lige så mange mennesker som for 50 år siden, og for to år siden samlede 200.000 mennesker for eksempel i protest mod frihandelsaftalen TTIP.

”Det faktum, at demonstrationer og andre former for protest er blevet et almindeligt og meget ofte anvendt redskab, er bestemt et tegn på en livlig og sund demokratisk kultur. Det er samtidig et tegn på reel utilfredshed med den etablerede politiske kultur, og derfor bør demonstrationer tages alvorligt af politiske ledere,” siger han.

Det vigtigste for de protesterende er dog også blot at være til stede, siger Marlene Wind, professor ved Institut for Statskundskab, Københavns Universitet.

”Jeg tror, de selv er bevidst om, at de ikke ændrer noget konkret, men det ville også være et nederlag, hvis de holdt op med at komme. Det handler mere om at signalere, at ’vi er her stadig og holder øje med jer og giver jer ikke lov til at dø i synden’. De fungerer i egen forståelse som en advarsel til lederne af verdens rigeste lande,” siger hun. ■